

Principprogram for "Fælleskomiteen for de Københavnske beboerbor-
eninger."

Indledning. I de seneste år har vi oplevet en stigende reaktion i den offentligheden mod de byplanmassive dispositioner, der bliver foretaget af Københavns Kommune. De aktive beboerggrupper rundt omkring i København er explicit udtryk for en utilærlighed med den forte politik. Disse grupper danner først og fremmest fordi kommunen i flere tilfælde foretager dispositioner, der afgrænse og tager ind i de berørte kvaterers fysiske og sociale struktur. Dette gælder bl.a. saneringskvartererne, der netop i disse år er kommet ind i en planlægningsfase.

Der hersker dog ikke blot utilærlighed med kommunens saneringspolitik, men også mange af kommunens øvrige byplaner utsættes for en velbegrundet kritik. Vestamagerbyen, Sørens projekt og Lyngebyvejens indføring er blot exemplar på, hvorledet de folkevalgtes indstilling er i direkte modstrid med velgerbefolkningens. Man må naturligt spørge sig selv, hvad det skuldes, at de folkevalgte politikere til statighed foretager dispositioner, der er direkte modstrid med velgerbefolkningens. Svarene er mangeartede og komplekse, og strækker sig fra snævre personinteresser, personsammenhæld til manglende overblik, binding til engang vedtagne dispositioner og manglende styringsmøller.

Imidlertid udtrykker kommunens planer i mange tilfælde med stor tydelighed, på hvilket grundlag beslutningerne bliver truffet, uanset at der udtoldes store bestrabelser på at skyule det faktiske beslutningsgrundlag.

På grundlag af den ovenfor skitserede problemstilling vil vi i det følg. gennem nogle afprænsede emneområder fremrage nogle af de væsentligste årsager til, at byplanlægningen (herunder specielt saneringsplanlægningen) er skyld i en række falasær i Kbh.'s Kommune, og samtidig angive principper for en mere realistisk planlægning.

Buudvikling - koncentration

København har under industrialismen været utsat for en kolossal vækst både i antal boliger og arbejdspladser. Denne byudvikling har fortrinsvis foregået som en tilbygning til den eksisterende by med boligrinde og en erhvervskoncentration i de centrale bydele. Med denne udviklingsmodel er jord blevet en mangetvare i de centrale bydele med deraf følgende høje grundværdier og tæt bebyggelse.

Denne bykoncentration har fra mange sider været anset for uundgåeligt, og man har således i planlægningen bevidst søgt at styrke centraliseringen.

I midlertid viser det sig i dag at det private erhverv kun i ringe grad er efterspurgere efter centrale beliggenheder. Årsagen til denne udvikling er mangetalt, men generelt kan der ses at problemerne ved en central beliggenhed er blevet så store (bl.a. trafikalt), at kun få virksomheder valger denne lokalisering.

Det off. har således gennem en ørretakke, hvor erhvervet under vendrede forhold ville have en dalende interesse for centrale beliggenheder, bevidst understøttet en fortsat erhvervskoncentration upåagtet dennes samfundsøkonomiske udforsvarlighed. Først nu hvor det offentlige milder til yderligere at styrke en central udvikling er dalende, begynder en forhalet sprednings-tendens.

Det må med udgangspunkt i det ovenstilte være et ufravigeligt krav ved enhver byudvikling at denne finner sted efter en decentraliseret model, der både på lokal og samfunds-mæssig basis er at foretrakke.

De boligsociale problemer.

Udviklingen som beskrevet i det forrige afsnit har i forbindelse med de samfunds-mæssige forhold været den dominante årsag til at København i dag rummer en del "sorte pletter" (slumkvarterer), kvarterer der har været utsat for trav spekulationsbyggeri, og hvor bygningsmassens standard i dag er urimelig lav. Det gældende samfunds-system betinger, at en masse mennesker er økonomisk overordentlig dårligt stillet, og som derfor er henvist til at leve en bolig i slumkvartererne, hvis dårlige fysiske forhold over en afgørende intsydelse på beboernes fysiske og psykiske tilstand. Dette har til følge, at disse kvarterer i større eller

mindre grad bliver rammen om et selvdestruerende miljø.

Disse problemer erkendes kun svagt i deres årsag, men er i høj grad til genstand for debat på et overfladisk niveau. Et niveau hvor man primært ønsker at gøre disse "skampletter", og ikke ønsker at vente udviklingen, således at disse sociale problemer langsomt forsvinder og ikke blot skydes.

Saneringsmetoder.

Kommunens saneringspolitik er explicit uttryk for en tro på at de boligsociale problemer, der er skitseret i det foregående afsnit kan løses ved totalsanering. Jænske vist vil denne form medføre en momentan sprængning af de såkaldte "uhedlige elementer", men metoden har blot den sekundære effekt at koncentrationen udvikles og styrkes i alle andre saneringsmødne kvarterer, således at den politik der havde til hensigt at eliminere problemerne ved en spredning trættimod har forstærket dem.

Dette er dog ikke den eneste årsag til, at der gennemføres næsten udelukkende totalsaneringer i direkte modstrid med de samfundsekonomiske interesser, beløst ved Holff & Overgård og Karsten Rønnows tegnestue: "Forbedring eller nedrivning - en økonomisk analyse". Institut for Centerplanlægning: "Sanering ved begrænsede interreb".

De saneringsselskaber der er oprettet af de almennyttige boligselskaber og kommunen havde imidlertid at det er lettere at administrere totalsaneringer end punktsaneringer. Den dominerende årsag til at disse selskaber foretrækker at gennemføre totalsaneringer er givet, at det har været en måde at øge det støttede byggeris kvote. Udlejningsvanskeligheder og de store samfundsma-
sige investeringer i disse projekter burde for længst have resul-
teret i en anden politik.

Kommunen foretrækker af prestigemessige hensyn at gennemføre totalsaneringer, der lettere kan ses af ikke lokale. Endvidere medfører en række personsammenfald at kommunen har fælles interesser med de almennyttige saneringsselskaber.

Dynamisk planlægning.

Københavns kommune har i en række støttet og udarbejdet en række planer i overensstemmelse med en forventet erhvervsudvikling. Imidlertid er udviklingen ikke gået i de baner, der er forudsat i grundlaget for ovennævnte planer. Dette betyder, at en række områder er inde i en udvikling i direkte modstrid med, hvad der måtte være forudsat af kommunen. I denne situation ville en

fleksibel planlægning udnytte de øjeblikkelige gældende forhold og gennemføre en politik for de berørte områder der under en tidssvarende overordnet målsætning måtte være at foretrakke.

I midlertid føler kommunen sig i den grad bundet af en lang vedtagne beslutninger, at man kræmagtigt fastholder utidssvarende planer. De pågældende områders åbenlyse muligheder for et tiessvarende udvikling forspildes med forstald af områdets fysiske og sociale struktur til følge.

En tidssvarende planlægning kan således ikke være stationær, men må i et dynamisk samfund struktureres så fleksibelt, at enhver lokal udvikling kan varetages af et nordenokratisk beslutningsorgan ud fra en givet overordnet målsætning.

Styringsmidler og nordenokrati.

Det der i det foregående har været benævnt som en tidssvarende planlægning, må i det væsentlige være baseret på følgende fire elementer:

Målsætning (overordnet)
Styringsmidler
Koordinator
Nordenokrati.

Koordinatoren (stat el. komm.) skal ved hjælp af tilstrækkelige sterke styringsmidler sikre at nordenokratiet (kvarteret) får gennemført aktiviteter, der er optimale for kvarteret under hensyntagen til en overordnet målsætning (samfundsmessage hensyn).

I midlertid er styringsmidlerne i planlægningen i dag meget begrænsede, så denne form for planlægning ikke umiddelbart lader sig gennemføre. Det er kun muligt for stat og kommune at lede udviklingen i en retning, der næje er i overensstemmelse med de frie krafters spil.

En hovedopgave for F.S.K. i retning af at opnå den skitserede form for planlægning må derfor være koncentreret om at anvise tilstrækkelige sterke styringsmidler.

Skrevet af Thorkil på grundlag af en diskussion mellem Henrik, Karsten, Jens og Thorkel.

"Handlingsprogram for "Folleskomiteen for de københavnske beboerforeninger"

Folleskomiteen for de københavnske beboerforeninger (FKB), der skal være et koordinerende organ for de enkelte københavnske beboerforeningers og - gruppens interesser og synspunkter på det byplan- og saneringsmæssige område, har til opgave at realisere de i "Principiprogram for en københavnsk byplanlægning og saneringspolitik" nedlagte tanker. Som noget af sine hovedideer fremhaver principiprogrammet nødvendigheden af, at al byplanlægning og sanering sker ud fra en samlet vurdering af de bolig-sociale faktorer, (herunder de karakteristiske træk for de beboergrupper, som de boligpolitiske dispositioner vedrører), at den kommunale planlægning på byplan- og saneringsområdet zones så dynamisk og fleksibel, at den derigennem åbnes mulighed for en revision af udarbejdede og vedtagne planer i takt med, at de til grund liggende forudsætninger ændres, at byplanlægningen i København fastlægges ud fra dens samlede, samfundsmaessige økonomiske og andre konsekvenser, at den i øvrigt tager sit udgangspunkt i realistiske skøn over de trafikale, fysiske og sociale konsekvenser af de pågældende bolig-politiske dispositioner, at saneringspolitikken i København i videre udstrækning end nu tager hensyn til (og afspejler) de interesser og holdninger, der karakteriserer de enkelte boligkvarterer, og at byplanlægningen i København som en af sine præmisser hviler på en forudsætning om, at bebyggelsestetheden i de centrale bykvarterer nedsættet i forhold til det nuværende niveau.

Som sin væsentligste konkrete arbeidsopgave skal FKB tilstrebe, at de byplan- og saneringspolitiske spørgsmål får en høj prioritering i det kommunal-politiske arbejde. Dette skal blandt andet ses

opnået vel, at de politiske kandidater (og partiforeninger) i forbindelse med kommunalvalget i København i foråret 1974 afgives en klar stillingstagen til og tilkendevivelse af holdningen til væsentlige spørgsmål i byplan- og saneringspolitikken. Dette kræver igen, at Københavns beboere over for politikerne anfører, at disse spørgsmål er overordentlige væsentlige i kommunalpolitisk sammenhang, og derfor må medtages som et hovedpunkt i partiprogrammerne.

Følgende aktiviteter tankes i øvrigt gennemført af FKB i perioden frem til kommunalvalget :

1. Indsamling og videreførelse af information om de enkelte politiske partiers holdning til byplan- og saneringsmæssige problemer.
2. Den under pkt. 1 nævnte information tilvejebringes ved, at FKB overordentlig noje følger Københavns kommunes byplan- og saneringsmæssige dispositioner, såvel som arbejdet i de parlamentariske og administrative organer i kommunen.
3. Den partipolitiske holdning til problemerne sæges aflagket ved, at de partipolitiske grupper i borgerrepræsentationen opfordres til at fastlægge en holdning og politik i byplan- og saneringsspørgsmål, som herefter kræves bragt til borgernes kundskab ved partigruppernes eller FKB's initiativ.
4. I den udstrækning, der fremkommer forskningsmæssige oplysninger om byplan- og saneringsproblemer i det Københavnske område, vil disse igennem FKB blive gjort tilgængelige for kommunens borgere.
5. FKB vil til stadihed have nært kontakt med samtlige beboerforeninger og -grupper i Københavnsområdet for derigennem i sine aktiviteter at kunne afspejle de synspunkter, som karakteriserer de enkelte beboergrupper i området. FKB vil herunder se det som sin pligt at kanalisere fremherskende beboersynspunkter til de politisk ansvarlige i kommunen, så disse ikke træffer usaglige afgørelser p.g.a. ukendskab til borgernes meninger.

6. FKB skal etablere forbindelse til det folketingsudvalg, der i øjeblikket arbejder med en revision af saneringsloven.

7. FKB skal etablere kontakt til forskergrupper, sammenslutninger af teknikere eller andre faglige organisationer, hvis medlemmer er beskæftiget ved byplan- og saneringsspørgsmål eller anden communal planlægning.

8. FKB skal søge tilvejebragt økonomisk grundlag for etablering af et .. forlag, hvis hovedopgave skal være udgivelse af bøger, pjecer og anden litteratur om byplanspørgsmål.

9. FKB skal medvirke til, at den af boligministeriet administrerede økonomiske pulje til forskning i saneringsmæssige emner i videst mulig omfang anvendes til projekter, der kan få indflydelse på den konkrete saneringspolitik i bl. a. Københavnsområdet.

10. FKB skal tilvejebringe økonomiske muligheder for studierejser til storbyer, hvor verdifulde forsøg har været gjort på etablering af en smidig samt beboer- og miljøvenlig byplan- og saneringspolitik.

11. FKB skal søge tilvejebragt økonomisk mulighed for dannelse af et legat, hvis midler skal anvendes til forskning i eller oplysning om byplan- og saneringsproblemer.

12. FKB skal i henhold til fritidsloven søge etableret aftenskoleundervisning, hvor der tilbydes undervisning i boligpolitiske spørgsmål, regionaløkonomiske emner og byplanspørgsmål af teknisk, æstetisk eller sociologisk karakter.

13. De af FKB inthentede oplysninger om byplan- og saneringsmæssige emner skal søges videregivet til en større kreds, evt. ved at der i relevante fagblade og tidsskrifter søges fast spalteplads.

14. I øvrigt skal offentligheden søges holdt orienteret om byplanspørgsmål i Københavns Kommune ved periodisk udsendelse af informationsblade til pressen.

15. FKB skal arrangere konferencer, høringer m.v. om byplanspørgsmål. Ved disse arrangementer skal såvidt muligt medvirke repræsentanter for de kommunalt besluttende organer, kommunale teknikere og relevante beboerggrupper.

16. Med henblik på en bredere orientering om byplanspørgsmål skal søges at holde borgermøder.

17. FKB skal inden for sine muligheder stimulere og ved hjælp af informationsmateriale bistå ved igangværende eller planlagte forskningsprojekter ved f. eks. Danmarks tekniske Højskole, Statens Byggeforskningssinstitut, Socialforskningssinstitutet, Kunstabakademiet mv.

18. Endelig skal FKB tage initiativ til udarbejdelse af retningslinier for en langtidsplan for komiteens arbejde.

-----ooooooo-----